

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Emberi jogok és szociális munka modul

TÁMOP-5.5.4-09/2-C-2009-0006 Útitársak projekt

Készítette: Dr. Egresi Katalin

2011. június

TARTALOM

Tartalom

A MODUL MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELŐFELTÉTELEI	3
1. Előzetes történeti-, elméleti- és jogi alapismeretek	3
2. Elméletalkotási képesség.....	4
3. Esetjogi személet elsajátításának a képessége.....	4
4. Tolerancia.....	5
5. Empátia.....	5
6. Nyitottság, rugalmasság	5
7. Kommunikációs képesség	5
KÉZIKÖNYV FORMÁTUM TANÁROKNAK (Alapelvek és célok)	6
A modul alapelvei	6
A modul céljai	6
Az emberi jogok antropológiai vonatkozásainak érzékeltetése	7
Az állam szerepének érzékeltetése	7
A modul tartalmi elemei:.....	8
KÉPZÉSI FORMÁK.....	9
A képzési forma jellege alapján:	9
A képzésben részt vevő hallgatók összetétele és a képzési szintek alapján:	11
A képzési idő faktora alapján:	11
TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK.....	12
INSTRUKCIÓK.....	15
ÉRTÉKELÉS.....	16
ÖNÉRTÉKELÉSI MECHANIZMUSOK: TANÁR-DIÁK ÖNELLENŐRZÉSE	18
TANULÁSI FORMÁK IDŐFAKTORAI.....	20
IRODALOMJEGYZÉK.....	22

A MODUL MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELŐFELTÉTELEI

Az emberi-és szociális jogok és szociális munka modul kidolgozása a szociális képzésben résztvevő hallgatók számára átfogó jogi ismereteket nyújt három dimenzióban:

- nemzetközi jogi,
- európai jogi és
- nemzeti jogrendszerek

bemutatásán keresztül világít rá arra, hogyan keletkeztek a II. világháború után az emberi jogok és milyen jogalkotási kötelezettségeket róttak a nemzeti jogrendszerekre. Ez a modul hiánypótló lehetőséget jelent, mivel a korábbi képzési formákban nyújtott jogi alapismeretek csupán a belső – hazai – jogrendszer alapkategóriáival ismertették meg a hallgatókat az alapvető jogi alapfogalmak: [mint pl. a jogi norma, a jogalkotás, a jogalkalmazás, a jogrendszer, a jogrend, a jogérvényesítés) segítségével és nem kellett ezeket az ismereteket összekötnie európai és nemzetközi jogi aspektusokkal. Ugyanakkor a jogi alapismeretek átadása hagyományos képzési formában történt, ahol a tanár előadása és az általa megjelölt tankönyv alapján készült fel a hallgató a vizsgára.

A modul megvalósításához szükség van az un. specifikus, azaz kifejezetten ezt a modult jellemző előtanulmányokra és képességek kialakítására [történeti, jogi, elméleti alapismeretek előzetes elsajátítása, elméletalkotási képesség, esetjogi szemlélet kialakítása] illetve a többi modulnál is figyelembe vett és alkalmazott készségekre [tolerancia, empátia, nyitottság-rugalmasság, kommunikációs képesség].

A hallgatók számára akkor nyújt fejlődési lehetőséget a modul választása, ha az alábbi ismeretekkel, készségekkel, rendelkeznek:

1. Előzetes történeti-, elméleti- és jogi alapismeretek

Az emberi jogok kialakulásának történeti és elméleti előzményei a 18. század végére nyúlnak vissza. Az újkori politikafilozófiai irodalomban és a 19/20. században keletkezett kartális alkotmányokban egyre hangsúlyosabbá vált bizonyos alapvetőnek tekintett jogok elismerése és biztosítása függetlenül attól, hogy e jogosultságok alanyai melyik országban élnek, illetve

melyik ország állampolgárai. Ugyanakkor a vizsgált jogok igazán jelentős fejlődése a II. világháború utáni nemzetközi emberi jogi – univerzális – illetve európai jogi egyezményekben jelent meg. A modulnak nem célja, hogy kizárólag történeti és elméleti ismerteket adjon, ám a hallgatónak tisztában kell lennie azzal, hogy alapvető emberi jogaink mikor keletkeztek, mit jelentenek és hogyan fejlődtek napjainkig. Ezáltal válik képessé a múlt és a jelen összekötésére.

2. Elméletalkotási képesség

A modul témaválasztásából és a fenn említett pontból következően a hallgató számos alkalommal találkozik jogi alapfogalmakkal, jogi-és politikafilozófiai elméletekkel, a jog világát jellemző deduktív következtetési sémákkal vagy akár olyan jogi jelenségekkel mint pl. a joghézag, a dereguláció, a kazuisztikus szemlélet, amit csak akkor tud felismerni és elsajátítani, ha ezeket megérti és az egyes jelenségeket össze tudja kapcsolni vagy éppen meg tudja egymástól különböztetni. Nem szabad megengedni, hogy ezt a képességet a tananyag mechanikus “megtanulásával” felcserélje, mert ha később a munkavégzés során találkozik pl. a jogalkotás hiányával, vagy éppen a jogérvényesítés lehetetlenségével, nem ismeri fel ezen jogi problémákat. Mivel a szociális munka során kiemelt szerepe van az emberi jogok érvényesítésének a hallgatónak ismernie kell azok rendszerét.

3. Esetjogi szemlélet elsajátításának a képessége

Ez a képesség a modul gyakorlati aspektusa. A jogi alapfogalmak elsajátítását követően a hallgatónak nemzetközi-és európai jogi, majd hazai példákon keresztül kell látnia az emberi-és szociális jogok alkalmazásának körét, illetve problémáit. A Nemzetközi Bíróság és az Európai Emberi Jogi Bíróság számos esetben értelmezte ezen jogok lényegét, illetve megsértésének kritériumait, továbbá a jogsértésnek az egyes államokra vonatkozó következményeit. Szemben a 2. ponttal ez a képesség akkor válik “értékessé” ha munkája során a hallgató jogszabályt alkalmaz és tapasztalja a jogi norma illetve a konkrét eset konfliktusát. Az esetjogi szemlélet kialakítása a jogalkalmazás miatt elengedhetetlenül fontos. A hallgató tudja, hogy az emberi jogok területén felmerült jogsértések esetén milyen lehetőségei vannak, illetve, hogyan kell ezen jogokat a jogszabályok alkalmazásával érvényre juttatni.

4. *Tolerancia*

Ez a képesség a szociális munka jellegéből és ezen jogok természetéből adódik. Különböző élethelyzetek megértését, elfogadását és segítség nyújtását jelenti.

5. *Empátia*

A tolerancia képességéhez hasonlóan a hallgató munkája során felmerült élethelyzetek megértésében nyújt elengedhetetlen segítséget. Ez a képesség biztosítja azt, hogy nem pusztán egy “esetként” értékeli a konkrét problémákat, amit a jogszabály alkalmazásával meg kell oldani, hanem konkrét emberek konkrét élethelyzeteiként képes ezekbe belehelyezkedni.

6. *Nyitottság, rugalmasság*

A modul jellegéből következően rendkívül fontos ezen képesség elsajátítása. Mivel a jog természete, hogy minden esetben általános szabályt konkrét egyedi esetre alkot, miközben igyekszik elkerülni két, egyformán rossz végletet: a túláltalánosítás és a kazuisztikus személet veszélyeit. A hallgatónak erre a képességére akkor van szükség amikor jogszabályt alkalmaz, illetve ha nehéz jogi esettel áll szembe: a jogi norma és a konkrét élethelyzet ütközik egymással.

7. *Kommunikációs képesség*

A modul jellegéből megkívánja a kommunikációs képesség több aspektusának elsajátítását.

- A hallgatónak tudnia kell világosan kifejeznie magát, amelybe beletartozik a jogi szakszókincs precíz és megfelelő használata,
- a csapatszellem jegyében képesnek kell lennie az együttműködésre, illetve
- előadásmódjának tükröznie kell tudását és hozzáértését.

Ezt a képességet az interprofesszionális szemléletmód és az egyes modulok közötti együttműködés egyaránt segítheti.

Ugyanakkor mind a szóbeli, mind az írásbeli kommunikáció területén rendelkeznie kell a fenn megjelölt aspektusokkal.

KÉZIKÖNYV FORMÁTUM TANÁROKNAK (Alapelvek és célok)

A modul alapelvei

A hallgatók tanulmányaik és a szociális munka végzése során tudatában legyenek annak, hogy az általuk választott hivatás szorosan kapcsolódik az alapvető emberi jogokhoz, illetve az un. második generációs [gazdasági-szociális és kulturális] jogokhoz. Az interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munka a hagyományos képzési formákkal szemben a hallgatónak nem csupán a jogi alapismeretek elsajátítását kívánja biztosítani, hanem a jogon belül középpontba állítja annak nemzetközi jogi vetületét. Alapvetően elméleti jellegű ismereteket nyújt, hiszen az emberi jogok 20. századi fejlődéstörténetén keresztül esetjogi szemlélettel kombinálva mutatja be a jog világa és a szociális munka közötti összetett kapcsolatrendszerét.

A modul céljai

1. A tananyag célja, hogy a résztvevők holisztikus szemléletű megközelítésben szerezzenek ismereteket a jog világáról nemzetközi és hazai aspektusban egyaránt.
2. Mivel a téma feldolgozása a szociális ellátások középpontba állításával valósul meg interprofesszionális szemlélettel, ezért a többi modullal való együttműködés és együtt tanulás jegyében az ott megjelölt szociális és egészségügyi problémák, jelenségek emberi jogi, továbbá szociális jogi hátterét kívánja megvilágítani.
3. Az emberi jogok katalógusának elsajátítása
4. Az emberi jogok három generációjának bemutatása, azok nemzetállami alkotmányokban való megjelenítése, összehasonlító elemzése, különös tekintettel a speciális magyar helyzetre [az új magyar alkotmányra, a “rég” és az “új” közötti különbségek érzékeltetése]

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

5. Jogalkotási és jogalkalmazási mechanizmusok elemzése az emberi-és szociális jogok területén
6. Ezen jogok megsértése esetén milyen fórumok előtt milyen formában lehet jogorvoslatot igénybe venni. A nemzetközi bíróságok és a hazai bíróságok közötti kapcsolat bemutatása.
7. A „klasszikus”, első generációs emberi jogok és a második generációba tartozó szociális jogok közötti különbségek érzékeltetése. Az alapvető emberi jogok az államtól függetlenül illetik meg az egyéneket, vagyis ember - személy - mivoltunk alapján rendelkezünk velük. A szociális jogok az állam beavatkozását igénylik, teljesítésük az államtól függ. Ezen különbség miatt nem elhanyagolható azok két további szempont szerinti vizsgálata:

Az emberi jogok antropológiai vonatkozásainak érzékeltetése

Az emberi jogok keletkezése számos antropológiai “előképpel” bír. A hallgatókban tudatosítani kell, hogy az emberi jogok katalógusa mögött különböző emberképek állnak, illetve annak tartalmát komoly viták előzték meg az ember lényegére vonatkozóan.

Az állam szerepének érzékeltetése

Ez a vonatkozás további két szempont szerint tovább tagolható.

- Az emberi jogok területén az állam helyzete ezen jogok megsértése esetén mutatkozik meg: az egyén az állammal szemben fordulhat a nemzetközi jogi fórumokhoz. Ebben az esetben az egyén válik jogalannyá, a nemzetközi jog meghatározó és kezdetektől fogva jogalanyként elismert állammal szemben:

egyén↔ állam→nemzetközi bíróság

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- A szociális jogok esetén az állam aktív, a gazdasági folyamatokba beavatkozó jellegéből adódóan éppen a szociális ellátások területén bír kiemelkedő jelentőséggel. Az állam növekvő szerepvállalása a szociálpolitika területén a jóléti államok európai modelljeinek kialakulásáig töretlen fejlődést mutat a XX. század utolsó harmadában jelentkező gazdasági válságig.

egyén + állam (jogalkotás hazai szintjén és a nemzetközi egyezmények ratifikálása, ill. jogalkotási kötelezettség szintjén)

A modul tartalmi elemei:

A hallgató az “Emberi jogok és szociális munka” modul keretében komplex ismereteket kap: történeti előzmények, fejlődéstörténeti folyamatok és elméleti konstrukciók keretében úgy, hogy nemzetközi jogi- és európai jogi ismeretekre egyaránt szert tesz, megismerve ezzel a konkrét szociális problémák jogi aspektusait.

1. A történeti és elméleti ismeretek az alapvető emberi jogok fejlődéstörténetének a XVIII. század végétől a XX. század végéig tartó időszakát ölelik fel, komoly antropológiai előképekkel és “emberkoncepciókkal”. Az újkori jog-és politikafilozófiák egyik kedvelt témája az ember és a jog kapcsolata volt: mely jogok és milyen alapon illetik meg az egyéneket. Itt szükséges megjegyezni az emberi jogok három generációjának és azok értelmezési modelljeinek az ábrázolását, amely a 20. század második felében kiegészült a negyedik generációs jog fogalmával.
2. Mivel a modul célja a szociális jogok elemzése ezért elméleti és történeti elemek segítségével ábrázolni kell a második generációs jogok alapvető, azokat a többi jogtól megkülönböztető specifikus jellemvonásait, különös tekintettel az állam gazdasági életben való szerepvállalásának folyamatára, a kormányzati szociálpolitikák fejlődésére, illetve a jóléti állam európai: angolszász, német és skandináv modelljeinek összehasonlítására, továbbá a jóléti állam / a különböző modell típusok válságára.
3. A modulnak választ kell adnia arra, hogy az alapvető polgári és politika jogok, illetve a szociális jogok milyen nemzetközi és európai dokumentumokban jelentek meg, azt

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

követően pedig, hogyan váltak a nemzeti jogrendszerek részévé. Itt igen hasznos az európai-és a magyar alkotmányok egybevetése, továbbá a bíróságok jogalkalmazó tevékenységének bemutatása.

4. Külön elemzés tárgyát képezi a polgári és politikai, valamint a szociális jogok megsértése esetén kikényszerítésük intézményes mechanizmusainak megvilágítása:

- nemzetközi-
- európaijogi / európai és
- nemzeti szinten.

5. A modul gyakorlati elemei a jogi esetek köré csoportosulnak. Európai és magyar példák sokasága bizonyítja, hogy az egyes államok nem teljesen azonos jogokat értenek a szociális jogok fogalma alatt. Nem kis különbség van a tekintetben, hogy az egyes az államok mit tartanak kötelezően megvalósíthatandó feladatnak. Indokolt lehet az államok közötti párhuzamok és különbségek feltárása.

KÉPZÉSI FORMÁK

A képzési forma jellege alapján:

A képzés elméleti és gyakorlati elemekből tevődik össze, ám ebben a modulban a feldolgozandó téma jellege miatt az elméleti oktatás dominál. Az elméleti oktatás az alapfogalmak tisztázására, különböző elméletek megismerésére és megértésére épül, amely során a hallgatók az előadáson való részvétel és otthoni munka, illetve könyvtári kutatómunka segítségével elsajátítják a szükséges ismereteket.

Az elméleti oktatás ugyanakkor nem csupán új ismereteket és fogalmakat nyújt a hallgatóknak, hanem a meglévő tudást is fejleszti és pontosítja, továbbá hasznos útmutatóul szolgál a jogi szakszókincs precíz elsajátításában, amely a jogszabályértelmezés mind a négy szintjén: 1. a teleolgiai, 2. a nyelvtani, 3. a logikai és 4. a történeti szintjén egyaránt elengedhetetlen.

Ugyanakkor a jog világának szerves része a jogi érvek (argumentumok) megfogalmazása és azok alkalmazása. A hallgató számára az érvelés folyamatának elsajátítása nem lehet sikeres, ha csak az előadások dominálnak és azokon “passzív” ún. befogadó jelleggel vesz részt, vagy otthon tanulás közben jegyzeteket készít és azt a vizsgán vissza mondja. Az érvelési technikák kialakításában jelentős mértékben segítenek a referátumok és korreferátumok tanulócsoportok előtti előadása.

Miután a hallgató elsajátította a szükséges jogi alapfogalmakat és elméleteket, megismerkedett az emberi jogok rendszerével képessé válik egy adott jogeset szemléltetésére. Viszont a vitakészséget nagy mértékben segíti, ha az adott témát ketten vagy többen dolgozzák fel, mert így közvetlenül reagálniuk kell az elhangzottakra. A hagyományos referátumok hátránya, hogy egy hallgató felkészül az adott témából a többi pedig “meghallgatja” anélkül, hogy ismerné előzetesen annak tartalmát. Ebben az esetben mindenkinek fel kell dolgoznia a témát, azért, hogy vitában részt tudjon venni. A téma nemzetközi vetülete miatt indokolt a jogesetek különböző országokból - elsősorban az Európai Unióból - való válogatását, amelyek magyar nyelven is elérhetőek és az idegennyelvtudást is fejleszthetik.

Ezt a feladatot mozdítja elő az esetjogi szemlélet kialakítása, amely a modul gyakorlati aspektusa. A kiadott jogeseteket kiscsoportos munkában oldják meg több lépésben:

1. az egyik hallgató röviden ismerteti a többi résztvevő számára az adott esetet.
2. A másik hallgató az eset mellett és ellene szóló érveket (pro és contra érveket) prezentálja az eset megoldásával vagy a megoldás hiányával együtt.
3. A résztvevők pedig érvek és ellenérvek formájában állást foglalnak az ügy megoldásával kapcsolatban.

A kiscsoportok kialakítása során fontos szempont, hogy a hallgatók különböző szakok képviselői legyenek, egyrészt azért, hogy a jogász hallgatók segítségével könnyebben felkészülhessenek az érvelés technikáiból, a szociális munkások segítségével pedig könnyebben megérthessék a jogon kívüli társadalmi jelenségeket, másrészt azért, hogy

érvényesüljön a többszemponú problémamegközelítés és a szakmaspecifikus tudások közötti együttműködés.

A képzésben részt vevő hallgatók összetétele és a képzési szintek alapján:

Az interprofesszionális szemléletmód jegyében ez a modul a szociális munkásoknak és a jogászoknak egyaránt lehetőséget nyújt a bekapcsolódásra és együtttanulásra. Az osztatlan jogászképzésben a modul elsősorban alternatív /választható tárgyként a 3-4 éves nappali tagozatos hallgatóknak célszerű felajánlani, hogy az alkotmányjoggal, a nemzetközi joggal, illetve európai jogi előadásokkal párhuzamosan vehessék fel.

Szociális munkások esetében MA szinten az alapvető jogi és társadalomörténeti-társadalomtudományi ismeretek elsajátítását követően ajánlatos a tananyagba beépíteni.

A képzési idő faktora alapján:

A modulban szereplő elemek komplexitása:

1. elméleti csomópontok,
2. az emberi jogok és szociális jogok fejlődéstörténeti folyamatának ábrázolása,
3. ezen jogok intézményi hátterének bemutatása
4. jogalkotási-és jogalkalmazási folyamatainak szemléltetése
5. esetjogi gyakorlatok

indokolttá teszik, hogy jogi- és társadalomtörténeti, illetve társadalomelméleti kurzusokat követően kerüljön sor a modul bevezetésére. Jogászok esetében ez azt jelenti, hogy a hallgató a jogászképzés első évében ismerkedik meg a “Jogi Alaptan” keretei között a jogi alapfogalmakkal és a jogrendszer egyes elemeivel. Második évfolyamon tanulja az alkotmányjogot és választható tantárgyként az európai közjogot, negyedéven pedig a nemzetközi közjogot. A szociális munkás hallgató BA szinten jogi alapismereteket kap, ám

ezzel párhuzamosan társadalomelméleti és társadalomtörténeti elméletekben is részesül, így jobban tisztában van az aktuális társadalmi problémákkal és jelenségekkel, miközben számos gyakorlati helyzettel is szembesült már a szociális képzés gyakorlati orientáltsága miatt BA szinten. Így a két hallgatói csoport együttműködése a képzés időtartama alapján akkor oldható meg, ha MA szinten tanuló szociális munkás hallgatók mellett harmad-negyedéves jogászok látogatják az órákat.

TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK

A tanulási tevékenységek hagyományos és új módszereket egyaránt tartalmaznak. A hallgatók a témához kapcsolódóan kiosztott irodalomjegyzék segítségével és egyéb egyéni kutató munkával tudnak felkészülni az elméleti részekből. Így történik a referátumokra és a korreferátumokra való felkészülés is.

A referátumok, korreferátumok, illetve az azt követő vitában való aktív részvétel kiemelkedően fontos eleme a tanulási tevékenységnek, mivel az elméletben megszerzett ismeretek továbbgondolására és azok alkalmazására vonatkozik. Magasabb szintű felkészültséget követelnek meg, nem elegendő a referátumot meghallgatni, arra reagálni is kell a korreferáló és a többiek részvételével. A gyakorlati feladatmegoldás számos innovatív elemmel bír. Egy asztalhoz ülteti a különböző hallgatókat: jelen esetben *a jogászokat és szociális munkásokat*, azaz az interprofesszionális szemlélet lehetővé teszi egy-egy témakör több szempontú feldolgozását. Mit eredményez ez az együtt tanulás és együtt gondolkodás? A jogász hallgató a jogi szakszókincs, a jogszabály feldolgozásával és a jogász érvelési technikák prezentálásával nyújthat hasznos segítséget a szociális munkásoknak, míg a szociális munkás hallgató a jogon kívüli és a jog által szabályozni kívánt társadalmi jelenségeket és problémákat mutathatja fel.

A feladatok nem elhanyagolható része tanórán kívüli felkészüléssel történik. Egyrészt a feldolgozandó jogeseteket előre ki kell adni, ám a több résztvevős prezentáció elősegíti a csoporttagok közti kommunikációt, az együttgondolkodást és a másik tudására való odafigyelést.

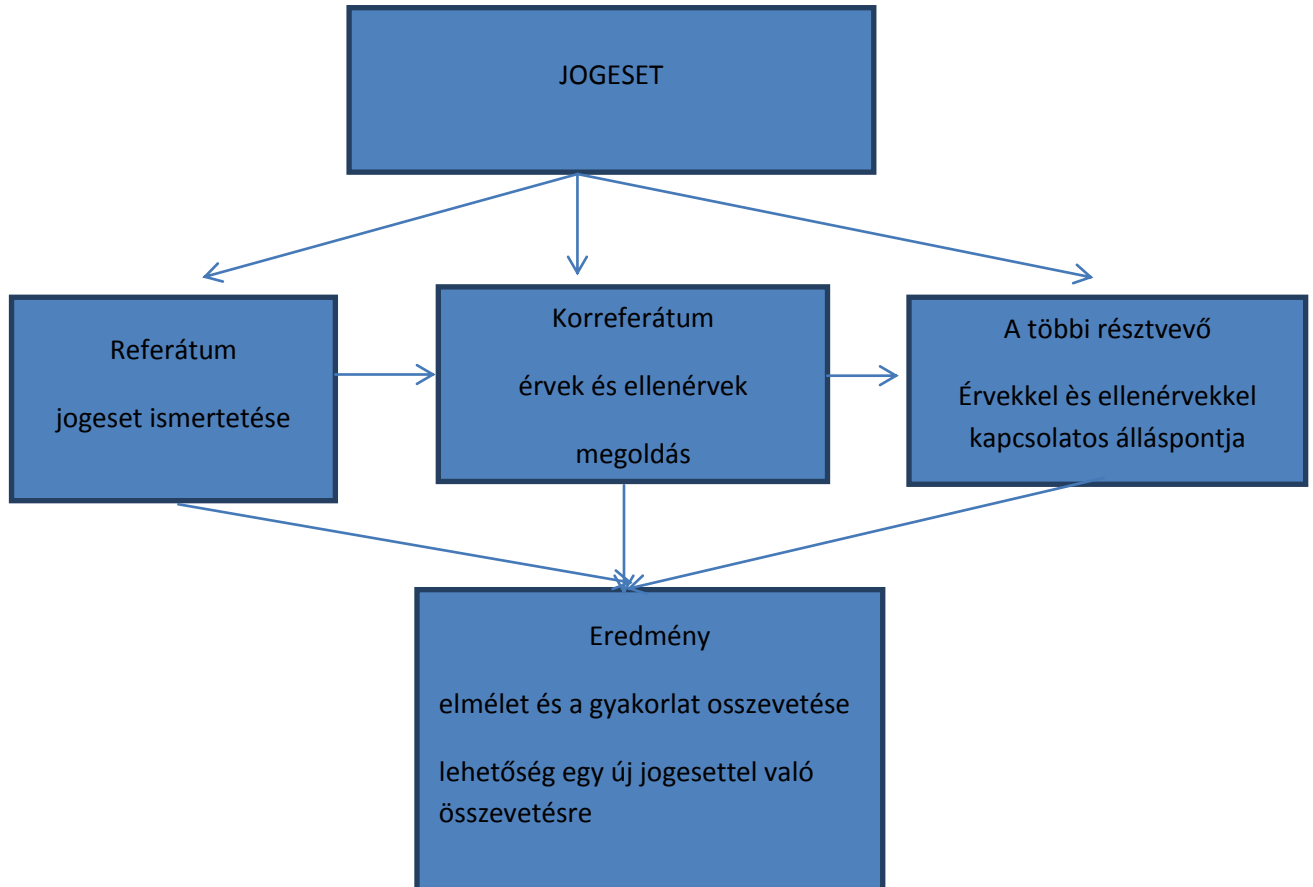
SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

A tanulási tevékenység gyakorlati folyamata az alábbi ábrával szemléltethető:

INSTRUKCIÓK

1. A polgári, politikai, gazdasági és szociális jogok fogalmának pontos meghatározása. A jog világában a fogalmi gondolkodás különös jelentőséggel bír. A jog a társadalmi jelenségeket kategorizálja, fogalmat alkot róla és meghatározza. A definícióalkotás elsajátítása a modul sikerének igen jelentős záloga.
2. Annak megvilágítása, hogy ezen jogok fejlődéstörténetének bemutatása, a mögötte meghúzódó elméleti konstrukciók és jogi természetének kifejtése között jelentős különbségek húzódnak. A hallgatónak tisztában kell lennie azzal, hogy ez a probléma komplex jellegű és holisztikus szemléletet kíván.
3. Az első és második generációs emberi jogok fejlődéstörténetének felvázolása kiadható otthoni kutatómunka keretében a megadott irodalom alapján.
4. Fontos annak a szemléltetése, hogy az egyes modulok mindegyike rendelkezik polgári-politikai és szociális jogi vonatkozással.
5. A jogi esetek kiválogatása az alábbi szempontok szerint:
 - Lehetőleg több európai ország szerepeljen. Itt előnyt jelent a nyelvtudás. Az angol, francia, német és olasz példákat elengedhetetlenül fontosak.
 - Minél több szociálpolitikai területről kerüljenek megvilágításba az egyes problémák:
 - munka
 - lakás, lakhatáshoz való jog
 - idősgondozás
 - ifjúság-és gyermekvédelem
 - diszkrimináció tilalma
 - testi-és leli egészséghez való jog
 - oktatáshoz, ill.
 - egészségügyi ellátáshoz való jog.
 - nyugdíjak,
 - szociális segélyek

- univerzális ellátások

6. A jogesetek kiosztásánál a feladatot végző csoportokban a jogászok és a szociális munkások együttműködését-együtttanulását kell előmozdítani.

7. A hallgatóknak segítséget kell nyújtani a szakirodalom megfelelő színvonalú elérésében, továbbá segíteni kell őket abban, hogyan kell egy jogesetet feldolgozni azaz:

- mi az adott eset tényállása
- érvek és ellenérvek köre
- az eset megoldása: döntéshozatal formája, fóruma és módja
- saját álláspont kialakítása
- saját álláspont ütköztetése más álláspontokkal
- az egyes jogesetek összehasonlítása

ÉRTÉKELÉS

A hallgatói munka értékelése három elemből tevődik össze:

1. órai részvétel
2. referátum – korreferátum tartása
3. záródolgozat

Az értékelés öt fokozatú skálán történik és mind a három elemnek együtt kell lennie, hogy a hallgató eredményesen teljesítse a modulban foglaltakat az alábbiak szerint:

- Jeles minősítést kap az a hallgató, aki részt vett az órákon, referátuma – korreferátuma alapján elsajátította a jogi alapfogalmakat, ismereteket s azt magas szinten alkalmazni is tudta. Az elhangzott referátumokhoz-korreferátumokhoz a megszerzett tudása alapján hatékonyan hozzá tudott szólni. Záródolgozatát legalább 85%-os eredménnyel oldotta meg.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Jó minősítést kap az a hallgató, aki a képzési alkalmak során részt vett, többnyire hatékonyan járult hozzá az adott témakör elsajátításához. Záró dolgozatát legalább 75%-os eredménnyel oldotta meg.
- Közepes minősítést kap az a hallgató, aki az órákon jelen volt, de referátumából-korreferátumából hiányoznak azok az elemek, amely segítségével elméleti tudását gyakorlati szinten alkalmazni képes. Záródolgozatát legalább 65%-os eredménnyel oldotta meg.
- Elégséges minősítést kap az a hallgató, aki az órák passzív résztvevője, referátumát-korreferátumát ugyan teljesítette de nem volt képes az elméleti és gyakorlati tudás egybevetésére, a csoporttal való együttgondolkodásra. Záródolgozatát legalább 50%-os eredménnyel oldotta meg.
- Elégtelen minősítést kap az a hallgató, aki a három feltétel egyikét nem teljesítette vagy/és záródolgozata nem érte el az 50%-ot.

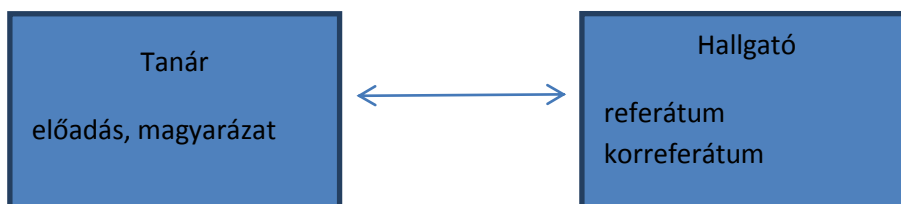

ÖNÉRTÉKELÉSI MECHANIZMUSOK: TANÁR-DIÁK ÖNELLENŐRZÉSE

A hagyományos képzési formában a tanári előadás eredményességének egyedüli fokmérője a sikeresen letett vizsgák számában mutatkozik meg. Ezt a tanulási folyamatot kizárólag a kimeneti oldalon értékelő szemlélet az interprofesszionális szemlélettel jelentős mértékben csökkenthető. A tanítás és tanulás eredményességét, továbbá hatékonyságát a folyamaton belül is érvényesíteni kell.

A tanár önellenőrzése

A modul elméleti voltának dominanciája miatt a tanári előadás-és magyarázat az estjogi gyakorlatok feldolgozásakor kontrollálható. A jogesetek elemzése, bemutatása, érvek-és ellenérvek feldolgozása során válik világossá, hogy a hallgató megértette-e a jogi fogalmakat, képes-e az elméletek gyakorlati alkalmazására vagy sem. Így a gyakorlati órák egy vizsga előtti szűrőként is funkcionálnak, amely a tanár számára világosan jelzi hol és mit kell átgondolni.

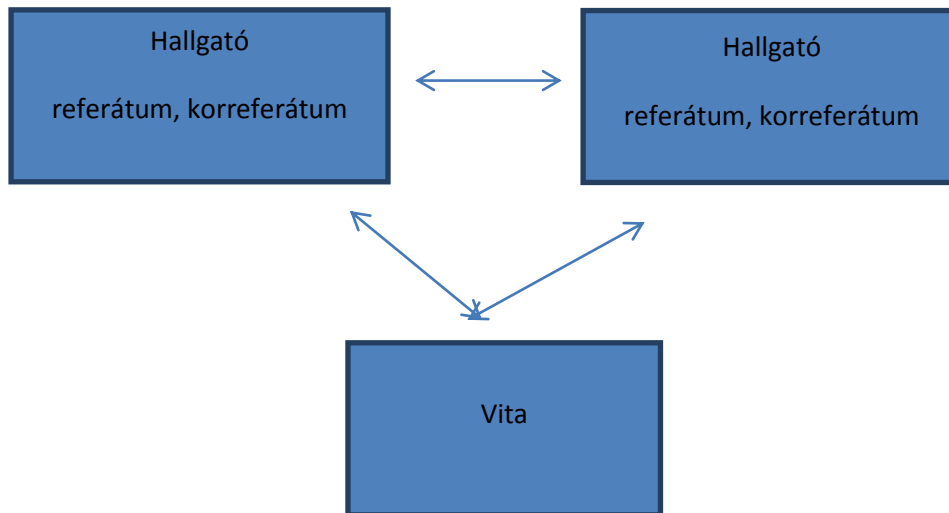

A diák önellenőrzése

A tanár munkájához hasonlóan a hallgató is mérheti teljesítményét a bemutatott referátum és korreferátum kapcsán. Az önellenőrzés másik fontos csatornája az órai vitákban való részvétel gyakorisága, tehát amikor nem az adott hallgató prezentálja a jogesetet, akkor mennyire tud állást foglalni az elhangzottakkal kapcsolatban. A diák önellenőrzésének harmadik igen lényeges eleme az interprofesszionális szemléletben rejlik. A szociális munkás hallgató a jogász hallgatóval együtt dolgozva a jogi gondolkodás elemeit, a jogász hallgató pedig az

egyres társadalmi jelenségek természetét és azok gyakorlati megjelenését láthatja pontosabban.
Az együtttanulás-és együttgondolkodás ezáltal válik az önellenőrzés részévé.

TANULÁSI FORMÁK IDŐFAKTORAI

A képzés során az elméleti tudás megszerzése kontakt órák keretében a rendelkezésre álló idő hozzávetőlegesen 60%-át veszi igénybe, amely kiegészül a tanórán kívüli munkával. Ezt a hallgatók az adott témakörhöz kapott instrukciók, feladatok révén végzik el. A gyakorlati elemek a rendelkezésre álló időkeret 40%-át teszik ki:

1. referátumok,
2. korreferátumok
3. és a vitában való aktív részvétel eszközeivel.

Konkrét óraszámok lebontásában [heti 2 kontakt óra/ 15 tanulási hét]

Az alapvető emberi jogok fejlődéstörténete a XVIII század végétől - XX. század végéig.	2 óra
Az emberi jogok egyes generációjának értelmezési modelljei.	
A második generációs jogok alapvető jellemvonásai, különös tekintettel az állam gazdasági életben való szerepvállalására.	2 óra
A jóléti állam európai modelljei és válsága	
Polgári, politikai és szociális jogok az európai államok alkotmányaiban.	2 óra
A magyar "rég" és "új" alkotmány rendelkezései az emberi és szociális jogokról.	2 óra
A magyar jogértelmező joggyakorlat, különös tekintettel az Alkotmánybíróság	

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

határozataira.	
A polgári, politikai és szociális jogok érvényesítésének intézményes mechanizmusai: 1. a nemzetközi- 2. az európai jogi és 3. a nemzeti szinten.	2 óra
Esetjogi gyakorlatok	2 óra
Esetjogi gyakorlatok	2 óra
Záródolgozat	1 óra

IRODALOMJEGYZÉK

Jogi kézikönyvek-és szakkönyvek

1. Halmai Gábor-Tóth Attila: Emberi jogok, Osiris, Bp. 2003.
2. Halmai Gábor: Alkotmánybírósgai esetjog. Complex, Bp. 2007.
3. Sári János: Alapjogok. Alkotmánytan 2. Osiris, Bp. 2008.
4. Bruhács János: Nemzetközi jog 2. kötet, Dialog-Campus, Bp. 2008.
5. Lamm Vanda: A Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának rendszere. KJK-Kerszöv, Bp. 2005.
6. Szemesi Sándor: A diszkrimináció tilalma az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában. Complex, Bp. 2009.
7. Grád András: A stasbourgi emberi bírászkodás kézikönyve. HVG-Orac, Bp. 2011.
8. Várnay Ernő – Pap Mónika: Az Európai Unió joga. Complex, Bp. 2010.
9. Gyulavári Tamás: Az Európai Unió szociális dimenziója. OFA, Bp. 2004.
10. Gyulavári Tamás: Válogatás az Európai Bíróság munkajogi ítéleteiből: KJK-Kerszöv, Bp. 2003.

Monográfiák:

1. Ferge Zsuzsa: Társadalmi áramlatok és egyéni szerepek. Napvilág, Bp. 2010.
2. Ferge Zsuzsa - Lévai Katalin: A jóléti állam. Hilscher Szociálpolitikai Egyesület ELTE TáTK, Bp. 2004.
3. Egresi Katalin: Szociálpolitika Magyarországon. Nézetek, programok és törvények 1919-1939. Napvilág, Bp. 2008.
4. Krémer Balázs: Bevezetés a szociálpolitikába, Napvilág, Bp. 2009.

Kutatási programok, tanulmányok:

Egresi Katalin: A jóléti állam eszméje és európai modelljei: In Szalay Gyula tiszteletére 65. születésnapja alkalmából. Széchenyi István Egyetem 2010, Győr.

Juhász Gábor: A szociális védelem megújítása az Európai Unió szociálpolitikai programjában. Esély 2004/2. szám

Juhász Gábor-Sziklay István: Szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem. In Gyulavári Tamás: Az Európai Unió szociális dimenziója. OFA, Bp. 2004.

Elektronikusan hozzáférhető források:

Európai Unió hivatalos honlapja: europa.eu/index_hu.htm/ Szakpolitikák és tevékenységek címszó alatt: Foglalkoztatási-és szociális ügyek: jogszabályok.